

Omgevingswet

Veld	Invulling	Toelichting
ID:	3	
Titel:	Omgevingswet	
Type:	Wet- en regelgeving	
Dekking:	Nationaal	
Officiële naam:	Regels over het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving (Omgevingswet)	
Verwijzing:	Tekst van de wet	
Begin-/eindjaar:	Datum aannname: 23/03/2016 Datum inwerkingtreding: 01/01/2024	Onderstaande informatie heeft betrekking op de tekst die beschikbaar is op: 01/11/2025.
Verantwoordelijke minister:	Minister van VRO	
Status:	Vigerend	
Toepassingsgebied:	Territoriale zee, EEZ	
Kruisverwijzing:	• Wrakkenwet • Erfgoedwet • Mijnbouwwet • Nationaal Waterprogramma 2022-2027 • Kaderrichtlijn mariene strategie • Kaderrichtlijn maritieme ruimtelijke planning • Kaderrichtlijn water • Verordening Natuurherstel • Vogelrichtlijn • Habitatrichtlijn • M.e.r.-richtlijn • Richtlijn hernieuwbare energie • OSPAR Verdrag • OSPAR's <i>Regional Action Plan for Marine Birds in the North-East Atlantic (2024-2030)</i>	
Uitvoerende wetgeving:	• <i>Besluit van 3 juli 2018, houdende procedurele regels en regels over algemene onderwerpen over het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving (Omgevingsbesluit)</i> • <i>Besluit van 3 juli 2018, houdende regels over activiteiten in de fysieke leefomgeving (Besluit activiteiten leefomgeving)</i> • <i>Besluit van 3 juli 2018, houdende regels over de kwaliteit van de fysieke leefomgeving en de uitoefening van taken en bevoegdheden (Besluit kwaliteit leefomgeving)</i>	

Veld	Invulling	Toelichting
	<i>Beleidsregel Toepassen en verspreiden baggerspecie op de Noordzee</i>	
Trefwoorden:	Ruimtelijke ordening	

Essentie:

De Omgevingswet biedt een omvattend kader voor het omgevingsrecht en is bedoeld om een vereenvoudiging in wetgeving en decentralisatie van verantwoordelijkheden naar lagere overheden te bewerkstelligen. Voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet waren er aparte wetten voor bodem, bouwen, geluid, infrastructuur, mijnbouw, milieu, monumentenzorg, natuur, ruimtelijke ordening en waterbeheer. Deze systematiek leidde tot afstemmings- en coördinatieproblemen en verminderde kenbaarheid en bruikbaarheid voor alle gebruikers. Ten tweede heeft de Omgevingswet tot doel om duurzame ontwikkeling beter te integreren in het omgevingsrecht.

De Omgevingswet heeft met zijn inwerkingtreding een groot aantal bestaande wetten vervangen, waaronder de Waterwet, de Ontgrondingenwet, de Wet natuurbescherming, de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, de Wet beheer rijkswaterstaatswerken, de Wet bodembescherming, de Wet milieubeheer, de Wet ruimtelijke ordening en de Wrakkenwet. Daarnaast vervangt de Omgevingswet delen van andere wetten, waaronder de Wet milieubeheer en de Mijnbouwwet.

Hoofdstuk 1 van de Omgevingswet bevat algemene bepalingen. De maatschappelijk doelen van de Omgevingswet zijn gedefinieerd in artikel 1.3 als, met het oog op duurzame ontwikkeling, de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu, gericht op het in onderlinge samenhang: a. bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur; en b. doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften. De wet is, met enige uitzonderingen (artikel 1.5), van toepassing in de exclusieve economische zone.

Hoofdstuk 2 van de Omgevingswet stelt de taken en bevoegdheden van bestuursorganen vast. Bestuursorganen van het Rijk oefenen de taken en bevoegdheden uit voor het niet provinciaal en gemeentelijk ingedeelde gedeelte van de Noordzee (het gebied zeewaarts van het gemeentelijk ingedeelde gebied). Artikel 2.9 van de wet verplicht tot het vaststellen van omgevingswaarden. Deze waarden bepalen voor de fysieke leefomgeving of onderdelen daarvan: a. de gewenste staat of kwaliteit; b. de toelaatbare belasting door activiteiten; en c. de toelaatbare concentratie of depositie van stoffen. Artikel 2.18 heeft mede betrekking op de natuur. Hierbij worden onder andere de volgende taken vermeld:

- het behoud of herstel van dier- en plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen, van hun biotopen en habitats, en van in Nederland voorkomende typen natuurlijke habitats, in overeenstemming met de internationaalrechtelijke verplichtingen;
- het zorg dragen voor het nemen van maatregelen voor Natura 2000-gebieden, in overeenstemming met de vogelrichtlijn en de habitatrichtlijn; en
- de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten,

Artikel 2.24 geeft het Rijk de mogelijkheid bij AMvB algemene instructieregels op te stellen over de uitoefening van taken of bevoegdheden door bestuursorganen om te voldoen aan bij AmvB vastgestelde omgevingswaarden of voor het bereiken van andere doelstellingen voor de fysieke leefomgeving. Artikel 2.31a bepaalt welke regels in ieder geval gesteld dienen te worden op grond van artikel 2.24 door het Rijk voor natuurgebieden, flora en fauna. Afdeling 2.6.2 geeft bijzondere bevoegdheden met betrekking tot natuur en landschap, inzonderheid de aanwijzing van en toegangsbeperking tot natuurgebieden.

Hoofdstuk 3 van de Omgevingswet voorziet in het opstellen van omgevingsvisies en programma's. De Minister van VRO is verantwoordelijk voor het vaststellen van een nationale omgevingsvisie (NOVI) (artikel 3.1). Een eerste NOVI is september 2020 vastgesteld. Dit liep vooruit op de inwerkingtreding van de Omgevingswet wet. Deze NOVI is uitgekomen als een structuurvisie onder de toen van kracht zijnde Wet ruimtelijke ordening. De beleidskeuzes voor de Noordzee opgenomen in de NOVI zijn uitgewerkt in het Programma Noordzee 2022-2027;

Artikel 3.2 van de Omgevingswet bepaalt dat een omgevingsvisie de volgende elementen bevat: a. een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving; b. de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied; en c. de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid. Artikel 3.3 geeft aan dat in een omgevingsvisie rekening wordt gehouden met het voorzorgsbeginsel, het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt. Artikel 3.9 geeft aan welke omgevingsprogramma's het Rijk verplicht is vast te stellen. Dit betreft onder andere een nationaal waterprogramma waarin het nationaal waterbeleid is opgenomen en beheerplannen voor Natura-2000 gebieden. De Waterwet voorziet in de opstelling van een nationaal waterplan. Daarnaast diende de rijksoverheid ook een Beheer- en ontwikkelplan voor de rijkswateren op te stellen. Voor de periode 2022-2027 zijn deze twee plannen samengebracht in één programma: het Nationaal Waterprogramma 2022-2027. Hiermee werd geanticipeerd op de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de verplichting vervat in artikel 3.9 van de Omgevingswet om een nationaal waterprogramma vast te stellen. Enkele onderdelen van de Waterwet zijn niet opgenomen in de Omgevingswet. De volgende onderdelen blijven in de Waterwet achter: de regels voor het Deltaprogramma, de Deltacommissaris en het Deltafonds. Daarnaast staan er ook een aantal financiële bepalingen in de Waterwet.

Hoofdstuk 4 van de Omgevingswet bevat algemene regels voor activiteiten in de fysieke leefomgeving. Artikel 4.3 bepaalt dat bij AMvB regels gesteld kunnen worden voor een aantal specifieke activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving. Dit betreft onder andere milieubelastende activiteiten, mijnbouwactiviteiten, ontgrondingsactiviteiten en stortingsactiviteiten op zee en activiteiten die raken aan de natuurbescherming. Artikel 4.23 geeft de mogelijkheid om beperkingen op te leggen in de nabijheid van mijnbouwinstallaties. De betrokken regels strekken er in ieder geval toe dat nadelige gevolgen voor het veilig en doelmatig gebruik van mijnbouwinstallaties worden voorkomen.

Hoofdstuk 5 van de Omgevingswet stelt regels vast omtrent omgevingsvergunningen en projectbesluiten. Artikel 5.1 somt activiteiten op die niet zonder omgevingsvergunning kunnen worden uitgevoerd. Afdeling 5.1 geeft verder regels met betrekking tot de procedures rond omgevingsvergunningen, waaronder de beoordeling van aanvragen van vergunningen. Afdeling 5.2 stelt regels ten aanzien van projectbesluiten.

Hoofdstuk 8 van de Omgevingswet geeft aanvullende regels voor populatiebeheer, schadebestrijding en jacht.

Hoofdstuk 10 van de Omgevingswet heeft betrekking op gedoogplichten. Hoofdstuk 13 van de Omgevingswet bevat financiële bepalingen en Hoofdstuk 16 stelt regels ten aanzien van procedures onder de wet. Afdeling 16.4 bevat regels met betrekking tot milieueffectrapportage en Natura-2000 gebieden. Afdeling 16.4.1 stelt regels voor milieueffectrapportage voor plannen en programma's en afdeling 16.4.2 voor milieueffectrapportage voor projecten. Afdeling 16.4.2 geeft onder andere algemene regels voor het aanwijzen mer-(beoordelings)plichtige projecten. Hoofdstuk 17 van de Wet stelt regels ten aanzien van adviesorganen en adviseurs en Hoofdstuk 18 bevat regels over handhaving en uitvoering en Hoofdstuk 19 over bevoegdheden in bijzondere omstandigheden. Hoofdstuk 20 van de Wet bevat regels over monitoring en informatie. Hoofdstuk 22 bevat bepalingen ten aanzien van overgangsrecht en Hoofdstuk 23 bevat overige en slotbepalingen.

Aan de Omgevingswet is verdere invulling gegeven door vier AMvBs: het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit, het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit bouwwerken leefomgeving. Het Besluit kwaliteit leefomgeving stelt de inhoudelijke normen voor gemeenten, provincies, waterschappen en het Rijk met het oog op het realiseren van de nationale doelstellingen en het voldoen aan internationale verplichtingen. Het Omgevingsbesluit regelt onder meer welk bestuursorgaan bevoegd gezag is om een omgevingsvergunning te verlenen, en de milieueffectrapportage.